

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

А. О. Коробова, Н. М. Бабич

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «НЕЙРОЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД» У СВІТЛІ
СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ 37

О. В. Колишкін

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ 40

А. В. Король

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ ЧАСОМ ВІЯВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ
ПОРУШЕНЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ В ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 42

І. А. Кошарний

СТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО НАВЧАЛЬНО-ІНКЛЮЗИВНОГО
СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ГЛИБОКИМИ
ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ 44

А. Курєнкова

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ КОНТЕНТУ В ІНКЛЮЗИВНІЙ
ОСВІТІ 46

Т. А. Лигоміна

ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ІРЦ ТА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК
ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ
(НА ПРИКЛАДІ ІРЦ №13 ДНПРОВСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА ТА
ЛІЦЕЮ №141 «ОРТ» М. КИЄВА) 48

Г. О. Лопатіна

МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ 50

О. В. Мартинчук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 52

В. М. Мельник

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО
ВІКУ З АУТИЗМОМ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 54

Л. М. Ніколенко

МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗВО
ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 55

І. С. Нохріна, О. В. Швед

ПОЛЬСЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ІЗ
ІНВАЛІДНІСТЮ 58

Н. Г. Пахомова, Р. О. Павлюк

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕАБІЛІТОЛОГІВ НА СУЧАСНОМУ
ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 60

5. European Agency for Special Needs and Inclusive Education. *VET Policy Brief*. Odense, 2020. URL: https://www.european-agency.org/sites/default/files/VET%20Policy%20Brief_EN.pdf
6. Hurenko O., Tsybuliak N., Mytsyk H., Popova A., Lyndina Y., Lopatina H., Suchikova Y. Organizational adaptation for inclusive education in universities amidst war. *Journal of Governance & Regulation*, 2024, 13(2, Special issue), 339-353. DOI: <https://doi.org/10.22495/jgrv13i2siart10>
7. Popova A. S., Lopatina H. O., Tsybuliak N. Yu. Paths to inclusion: adapting Ukrainian educational legislation to modern challenges. In: *Ukrainian universities amidst new realities: the conservation of scientific and human resources: Scientific monograph*. Riga : Baltija Publishing, 2024. P. 320-349. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-434-4-16>

О. В. Мартинчук, м. Київ
o.martynchuk@kubg.edu.ua

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасні глобальні кризові явища (пандемії, військові конфлікти, природні катаклізми, економічна та соціальна нестабільність тощо) зумовлюють глибокі трансформації в усіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема й у сфері освіти. Освітнє середовище зазнає суттєвих змін, що виявляються у необхідності адаптації до нових соціальних, технологічних та гуманітарних викликів. Під впливом цих процесів освіта потребує системної модернізації, спрямованої на підвищення гнучкості, інноваційності та стійкості освітніх інституцій. Це, своєю чергою, передбачає оновлення змісту, форм і методів навчання з урахуванням потреб сучасного учня й студента, забезпечення безперервності освітнього процесу в умовах непередбачуваних викликів, а також формування компетентностей, необхідних для успішної соціалізації та професійної реалізації в мінливому світі.

У контексті цих трансформацій особливої значущості набуває оновлення системи підготовки фахівців зі спеціальної освіти. Зростання кількості дітей з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної та загальної середньої освіти, розширення спектра цих потреб і впровадження інклюзивних підходів формують нові вимоги до професійної компетентності майбутніх спеціальних педагогів. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність не лише модернізації змісту професійної підготовки, а й **розширення напрямів підготовки фахівців зі спеціальної освіти** відповідно до зростаючого різноманіття освітніх потреб дітей. Важливим завданням є також **посилення практико-орієнтованої складової** освітніх програм, що забезпечить формування у майбутніх спеціалістів готовності до роботи з різними категоріями дітей з освітніми труднощами [1].

Оновлена система підготовки таких фахівців має ґрунтуватися на принципах гнучкості, варіативності та міждисциплінарності, забезпечуючи готовність майбутніх педагогів до роботи з дітьми різних категорій, з урахуванням індивідуальних можливостей, культурного контексту та соціально-емоційних чинників розвитку. Отже, підготовка фахівців зі спеціальної освіти має стає не лише професійним, а й соціальним пріоритетом держави, покликаним гарантувати рівний доступ кожної дитини до якісної освіти в умовах сучасних викликів.

Нині підготовка фахівців зі спеціальної освіти в Україні здійснюється за державним замовленням за п'ятьма основними спеціалізаціями: логопедія, сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, корекційна психопедагогіка та олігофренопедагогіка. Проте реалії освітнього процесу засвідчують, що спектр освітніх потреб і труднощів дітей значно ширший, ніж рамки цих традиційних напрямів. У закладах освіти зростає кількість дітей із розладами аутистичного спектра, емоційно-поведінковими розладами, труднощами навчання, комплексними порушеннями розвитку, що вимагає залучення фахівців нових профілів та міждисциплінарних команд підтримки.

Наявна система підготовки кадрів поки не в змозі повною мірою забезпечити ці потреби, оскільки її структура не відповідає сучасним викликам інклюзивної освіти. Інклюзивне навчання передбачає не лише індивідуальну підтримку учня, а й ефективну координацію діяльності педагогів, асистентів, психологів, логопедів та батьків. Відповідно до нового примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти [2], функції координатора цього процесу покладено на керівника або заступника директора з навчально-виховної роботи. Проте постає цілком закономірне питання: чи має керівник закладу освіти достатньо ресурсів: насамперед, часових, організаційних та професійно-компетентнісних для якісного забезпечення індивідуалізованого освітнього процесу кожної дитини з особливими освітніми потребами?

Очевидно, що без спеціально підготовлених координаторів інклюзивної освіти, здатних поєднувати педагогічні, психологічні та управлінські компетентності, забезпечити ефективне функціонування інклюзивного середовища неможливо [3, 4]. Саме тому система підготовки фахівців зі спеціальної освіти потребує глибокого оновлення та розширення, зокрема через розроблення нових освітніх програм, спрямованих на підготовку спеціалістів, здатних не лише здійснювати якісну координацію інклюзивного процесу, а й забезпечувати комплексний психолого-педагогічний супровід усіх його учасників. Важливо, щоб така підготовка формувала у майбутніх спеціальних педагогів компетентності міждисциплінарної взаємодії, управління освітнім середовищем та організації ефективної підтримки дітей з різними типами освітніх труднощів.

Список літературних джерел:

1. Мартинчук О. В., Скрипник Т. В., Федоренко О. Ф., Найда Ю. М., Заєркова Н. В. Проблеми сучасного кадрового забезпечення інклюзивного навчання в Україні. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. №4 (4). С. 485-497.

2. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України № 787 від 29.05.2025.

3. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Софій Н. З. Тищенко Л. А. Координатор інклюзивного навчання як виклик для українських фахівців – учасників команд супроводу дітей з особливими освітніми потребами. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. 2023. Вип. 8. С. 148-156.

4. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Софій Н. З., Бабич Н. М. Координація команди супроводу дітей з особливими освітніми потребами в аспекті управлінської діяльності. *Освіта осіб з особливими освітніми потребами: шляхи розбудови*. 2023. № 22. С. 103-119.

В. М. Мельник, м. Київ
v.melnyk.asp@kubg.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сприятливі умови певної діяльності можливі завдяки комплексу ефективних внутрішніх і зовнішніх факторів середовища, які визначають результативність для всіх учасників процесу. Успішність навчання, виховання й розвитку людини є ключовою ідеєю інклюзивного простору, що гарантує участь всіх бажаючих без винятку, в тому числі для осіб з розладами аутистичного спектра.

Результати проведеного анкетування за авторством Н. Івашура [2, с.97] демонструють, що як батьки, так і педагоги загальноосвітніх навчальних закладів недостатньо обізнані щодо поняття інклюзивної освіти та державної програми впровадження. Вчена пояснює це твердження низьким рівнем інформаційної та просвітницької роботи громадян.

R.C. Schaaf надає такий перелік ключових обмежень, які зазвичай демонструють діти з порушеннями сенсорної модуляції, зокрема з РАС: обмеження соціальних навичок, знижений рівень самооцінки; труднощі з навичками самообслуговування; постійна тривожність, порушення контролю уваги та саморегуляції [1, с. 443]. Вказані поведінкові та когнітивні властивості суттєво позначаються на розбудові освітньої траєкторії для школярів з аутизмом, тому існує крайня необхідність виконання широкого обсягу компонентів вдалого освітнього процесу.